

Sæt menneskerettigheder, civilsamfund og demokrati i centrum for dansk udviklingspolitik

*Fælles høringsbidrag fra MS-ActionAid og DIGNITY
til Danmarks nye udviklingspolitiske strategi*

I tillæg til vores øvrige høringsbidrag indleverer DIGNITY og MS-ActionAid hermed en fælles opfordring til regeringen og Folketinget om at **sætte menneskerettigheder, civilsamfund og demokrati i centrum for dansk udviklingspolitik** i de kommende år. Konkret foreslår vi følgende

1. Styrk støtten til det målrettede arbejde med at fremme demokrati og menneskerettigheder
2. Stil flere krav om reformer til Danmarks partnerskabslande
3. Øg samspillet mellem udviklingsbistand, handel og diplomati
4. Lad menneskerettigheder fylde mere i migrationsarbejdet

Hvorfor menneskerettigheder, civilsamfund og demokrati skal stå i centrum

I disse år vinder autoritære kræfter frem, menneskerettigheder er under voksende pres, og civilsamfund undertrykkes verden over. Det er en farlig og potentielt selvforstærkende udvikling. Ifølge Freedom House er demokratiske frihedsrettigheder på tilbagetog for fjortende år i træk. Ifølge CIVICUS lever kun 3 pct af verdens befolkninger i frie og åbne samfund.

Covid-19 krisen har i mange lande ført til yderligere restriktioner på civile rettigheder, indskrænkning i demokratiske rettigheder og overgreb på menneskerettighedsforkæmpere.

For udsatte samfundsgrupper betyder indskrænkning af menneskerettigheder og demokrati ofte mere marginalisering, flere overgreb, og dybere fattigdom. Menneskerettighederne er garanteret for at udviklingsstøtten fokuseres på de mest udsatte grupper til gavn og de, der ellers vil blive 'left behind'.

Kampen for menneskerettigheder og demokrati er et langt og sejt træk, som sikrer bæredygtigheden af udviklingsindsatsen og derfor betaler sig i det lange løb. Bl.a. har Institut for Menneskerettigheder påvist, at der er en positiv sammenhæng mellem demokratiske fremskridt og respekt for menneskerettigheder og langsigtet økonomisk vækst i Afrika.

Hvordan menneskerettigheder, civilsamfund og demokrati kan stå stærkere i fremtidens dansk udviklingspolitik – vores anbefalinger

I en tid hvor demokratiet slås tilbage i mange udviklingslande og erstattes af undertrykkelse, intimidering af civilsamfund samt voksende skepsis overfor gyldigheden af menneskerettigheder, da vil det være både naturligt og stærkt nødvendigt at sætte menneskerettigheder, demokrati og civilsamfund i centrum for dansk udviklingspolitik.

Vi glæder os over, at regeringen synes indstillet på en mere værdibaseret udenrigspolitik, og foreslår at den ambition udmøntes i udviklingspolitikken på følgende måde.

Ad 1) Styrk støtten til det målrettede arbejde med at fremme demokrati og menneskerettigheder

Gennem stærke NGO'er og vidensinstitutioner har Danmark flere internationale styrkepositioner i kampen for demokrati og menneskerettigheder, herunder ligestilling, unge, frie medier og torturforebyggelse. Det skal vi udnytte og udbygge. Konkret ved at:

- Afsætte flere ressourcer til fremme af demokrati og menneskerettigheder rundt om i verden og i den digitale sfære
- Øge andelen af udviklingsbistanden til 25%, som går til og via civilsamfundet, herunder sociale bevægelser og menneskerettighedsforkæmpere
- Sikre at menneskerettigheder er et stærkt tværgående hensyn i alle bistandsprogrammer

Ad 2) Stil flere krav om reformer til Danmarks partnerskabslande

Når staten mangler legitimitet hos befolkningen, så er sandsynligheden for, at udviklingsinitiativer skaber varige forandringer på jorden ofte meget små. Derfor bør Danmark stille flere håndfaste krav til partnerskabslandene i udviklingssamarbejdet. Konkret ved at:

- Gøre det til et centralt forhandlingspunkt for al dansk udviklingsbistand, at modtagende regeringer indgår i et aktivt partnerskab om at styrke menneskerettigheder, retssector og demokrati sammen med det lokale civilsamfund
- I lande hvor staten mangler legitimitet og respekt for menneskerettigheder bør dansk bistand hovedsaglig kanaliseres igennem og til civilsamfundet og folkelige bevægelser med solid forankring hos lokalbefolkningen, og ad den vej fremme lokalt udviklingsarbejde, dokumentation af menneskerettighedsforbrydelser, samt pres for demokratiske reformer.

Ad 3) Øg samspillet mellem udviklingsbistand, handel og diplomati

I dag er koblingen mellem Danmarks vigtige diplomatiske menneskerettighedsarbejde i New York og Genève og udmøntningen af dansk udviklingsbistand i konkrete lande ofte ret begrænset.

Vi anbefaler derfor, at der laves en bedre kobling mellem det internationale, normsættende menneskerettighedsarbejde og udviklingsmidlerne, således at de menneskeretlige løfter, der afgives i FN's Generalforsamling eller Menneskerettighedsråd, faktisk kommer kvinder, børn, torturofre og udsatte grupper til gavn i verdens fattigste lande. Konkret ved at:

- Yde offensiv diplomatisk og finansiel støtte fra udviklingsbistanden til at realisere de anbefalinger, som gives til Danmarks partnerskabslande fra eksempelvis FN's menneskerettigheds- tortur, eller kvindekomite
- Forpligte Danmark til at kæmpe for, at EU i højere grad gør sin indflydelse gældende som verdens største marked. Danmark bør eksempelvis insistere på, at EU's handelsaftaler indeholder klausuler, der forpligter partnerlande på at overholde menneske- og arbejdstagerrettigheder

Ad 4) Lad menneskerettigheder fylde mere i migrationsarbejdet

I de signaler, der sendes fra regeringen, og de midler der bevilges fra udviklingsbistanden til tredjelande på blandt andet Balkan og i Nordafrika til at håndtere migration, er det svært at få øje på, at hensynet til menneskerettighederne vejer tungt i forhold til den altoverskyggende prioritet om at holde tredjelandsborgere ude af EU.

Men grundlæggende menneskerettigheder må og skal være fundamentet for Danmarks indsats - også på asyl- og migrationsområdet. Danmark skal sikre sig, at udviklingsmidler ikke understøtter brud på konventioner og krænkelse af menneskerettighederne, herunder brug af tortur. Konkret ved at:

- Udtrykkeligt anerkende Danmarks forpligtelse til fortsat at respektere migranter og asylansøgere grundlæggende menneskerettigheder og yde beskyttelse til forfulgte.
- Investere i uafhængig monitorering af grænsemyndigheder i partnerlande samt sikre, at de har fornøden viden om menneskerettigheder.
- Fordømme veldokumenterede og grove krænkelse af asylansøgere rettigheder, når de udsættes for vold, ydmygelser og ulovlige 'pushbacks' af myndighederne i EU eller tredjelande